

Киберсигурност

ПРИЛОЖИМОСТ НА РАЗУЗНАВАТЕЛНАТА ОЦЕНКА В КИБЕР РАЗУНАВАНЕТО-ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

ПОДП. Д-Р ХРИСТО АЛЕКСАНДРОВ ГЕОРГИЕВ

Подп. д-р Христо Александров Георгиев е главен асистент в катедра „Сухопътни войски“. Завършил Националния военен университет „Васил Левски“, специалност „Разузнаване“ през 2005 г. Служил като офицер както в парашутния полк в град Сливен, така и в 68-ма бригада „Специални сили“.

Резюме: В статията е обърнато внимание на понятията разузнавателна оценка и кибер разузнаване. Направен е опит за разкриване на релациите между ключовите понятия и дефиниране на

същностните им характеристики, като резултатът е извеждане на преден план перспективите и предизвикателствата пред тях.

Ключови думи: национална сигурност, киберразузнаване, разузнавателна оценка.

APPLICABILITY OF INTELLIGENCE ASSESSMENT IN CYBER INTELLIGENCE - PROSPECTS AND CHALLENGES

HRISTO GEORGIEV, PhD

Abstract: The article focuses on the concepts of intelligence assessment and cyber intelligence. An attempt was made to reveal the relationships between the key concepts and define their essential

characteristics, with the result of show up the perspectives and challenges in front of them.

Key words: national security, cyber intelligence, intelligence assessment.

В съвременния динамично развиващ се свят се налагат тенденциите за увеличаването на обема от дейности, които се реализират основно в нематериално(виртуално) пространство. Като се започне от реализирането на бизнес отношения, споделяне на информация в социални платформи- лична и/или служебна, технологични иновации, новини за актуални събития и се стигне до изтичане на по чувствителна информация като лични данни или с политико-военна насоченост.

Всичко това създава една благоприятна среда за целенасочено добиване на информация от кибер пространството (the Cyberspace) в раз-

лични направления, касаеща сигурността на отделна фирма, организация или държава. Киберпространството може да бъде определено като „пространство с многомерна същност, която ре-

ално съществува под формата на глобална съвкупност от процесите на взаимодействие на хора, програмно осигуряване, техническо оборудване и услуги в интернет мрежите.^{“1}

В това пространство основен акцент се явяват откритите (явни) източници на информация. Те са „всички онези елементи от него, които са носители на представляваща интерес за нуждите на разузнаването информация и достъпът, до които е условно свободен.“³

В повечето случаи откритите източници на информация поднасят информация за всеобща публична употреба. В зависимост от своето съдържание тази информация може да бъде разпространена до масовата публика, или да бъде предназначена за ограничен кръг от лица.

Независимо от формата, която имат откритите източници обаче, в повечето случаи те не са носители на информация, която е класифицирана по своя произход, като тази добита вследствие на чувствителни контакти с чуждестранни граждани или е придобита чрез използването на специални разузнавателни средства. В интернет мрежите има обаче и много фалшива информация, която трудно в някой случай може да се разграничи от действителната.

Въпреки това основен обем от добиваната информация за нуждите на разузнаването идва именно от кибер пространството, чрез водене на разузнаване от открити източници, което се явява и основен способ за водене на киберразузнаване. То от своя страна представлява „комплекс от съгласувани действия и мероприятия, провеждани от органите на разузнаване, съдържащ систематично и целенасочено добиване на информация от открити източници, нейното обработване за получаване на своевременна, достоверна и пълна разузнавателна информация и разпространението ѝ с подходящи средства и форма до упълномощените потребители“³, като разбира се за нейното потвърждение или отхвърляне е необходим един *по-задълбочен анализ* и съпоставяне с информацията, добивана например от агентурни източници или технически средства работещи в електромагнитния спектър.

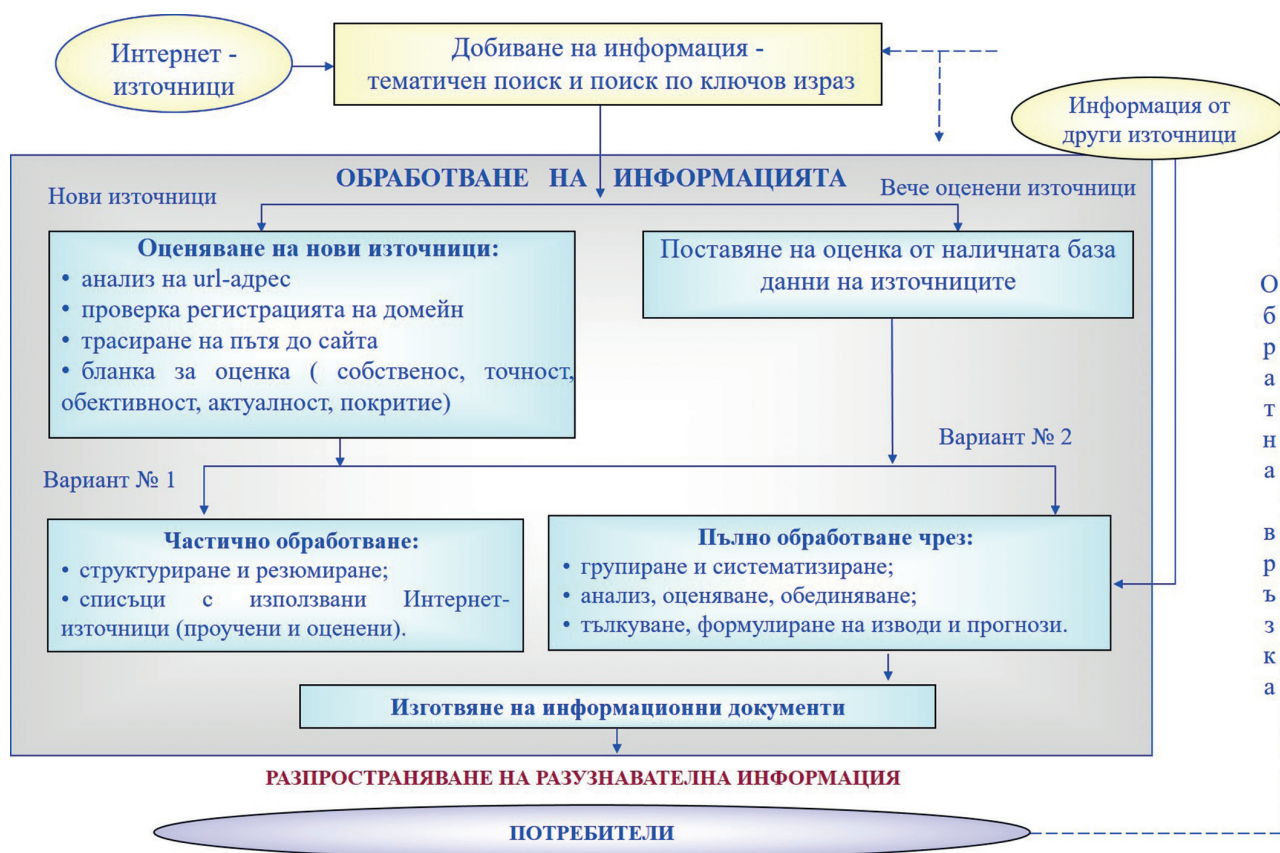
Именно отсяването на истинността от неистинността в огромното море от информация може да бъде определено като едно от най-големите

предизвикателства пред кибер разузнаването. За намаляване на неопределеността свързана с добиваната информация е необходимо реализирането на разузнавателна оценка. Разузнавателната оценка е част от процеса по обработване на информацията, която се състои в извличане на смислово съдържание (знание) от добита информация, което се осъществява чрез прилагането на разнообразни логико-трансформационни процедури за работа. Тя се реализира от аналитичните звена на разузнавателните структури, които преобразуват добитите сведения и информация в разузнавателна информация.

Обработването на информация с цел превръщането ѝ в разузнавателна информация съдържа дейности по групиране, *оценяване*, анализиране, обединяване и тълкуване на информацията. При тези дейности широко се използват аналогията, дедукцията, индукцията и други научни подходи, методи и техники. В хода на обработването се извършва също така превеждане и/или промяна на вида (формата) на информация. Обработването може да бъде частично и пълно. (Фиг. 1)

Частично обработване на информацията обикновено се осъществява за относително кратък период от време, като включва структуриране и резюмиране на самостоятелна информация от отделни източници (сайтове) в зависимост от приоритетността на съответния източник и се заключава в регистрация (завеждане) по области, теми, отделни въпроси и др., запознаване с нейното съдържание, извършване на първоначален анализ за определяне на приоритетността на добитите сведения и данни и незабавни докладване на тези от особена важност.

Пълното обработване на информацията изисква значително по-продължителен период на информационно-аналитична дейност и включва следните дейности: регистрация и систематизиране (групиране) на добита информация; анализ, оценяване и обединяване на информацията; тълкуване и формулиране на изводи; извършване на прогнози; докладване на разузнавателната информация; изготвяне на информационни документи и попълване на съществуващата разузнавателна библиотека (база данни).

Фиг. №1 Процес на обработка на информация

Ако се разгледа оценката на една разузнавателна информация, то тя може да бъде дефинирана като определяне на надеждността на съответния източник и достоверността на информацията на основата на досега съществуващата разузнавателна информация.

Надеждността се оценява на първо място като се има предвид, дали източника на първо място е в списъка с предварително определените достоверни източници. На второ място ако не е от там се прави историческа ретроспекция на добиваната информация от него във времето. Колкото по често е получавана истинна информация от него, колкото той е по-защитен от хакерски атаки и пропаганда, толкова нивото му на надеждност ще бъде по-високо.

На следващо място се оценя достоверността на информацията. Това е сложен процес, който се състои в съпоставянето на информацията със съществуващата база данни. В базата данни се съхранява разузнавателна информация по тематични

направления, която е високо оценена. Ето защо се преглежда цялото тематично направление свързано със съдържанието и като в края на процеса се установява истинността както на цялата информация, така и на отделни нейни фрагменти.

Двата аспекта на оценката са неделими и не трябва да се разглеждат отделно един от друг. Изводите за степента на достоверност на разузнавателните сведения трябва да се правят обмислено, като се има предвид, че понякога информацията, която е потвърдена от редица източници, може да се окаже лъжлива, а някоя на пръв поглед малко вероятна информация, получена за пръв път и от никога непотвърдена, да се окаже достоверна.

Разглеждайки семантиката на думата оценяване(извършване на оценка) се предполага, че трябва да се достигне до някакъв измерим резултат. В процеса на оценка, преминавайки през чисто мисловно-аналитичен процес на базата на предварително дефинирани критерии се достига до числово-буквено изражение на резултата. По-

лучените оценки за всяка информация от двата анализирани компонента имат голямо значение, тъй като оказват влияние както върху взимането на решения, така и при процесите на обработката на последваща информация.

Що се касае за перспективите за развитие на процеса на преден план се оформя едно доста примамливо направление. Досега процеса по обработката на информацията и нейната оценка се извършва не просто от разузнавачи, а от най-добрите сред тях що се касае за аналитичната част от разузнаването. Това са специалисти не само с познания в областта на анализа, но притежаващи също така интелект и интуиция „способност на несъзнателно предопределяне на ситуации или вземане на решение, без логическа обосновка и доказателство“⁴, позволяващи им да разпознават подводните камъни в процеса на работа.

А какво ще стане ако в процеса по обработка и оценка се включи изкуствения интелект? Притежаващ несравнимо голяма база данни, с възможност за извличане и сравняване на информация, достигайки до най-далечните места в кибер пространството, имайки възможност да обработва значителен обем от информация за пренебрежимо малко време. Този инструмент би бил много полезен когато е необходимо извършването на анализ на значителен обем от информация, когато е необходимо тя да бъде докладвана в най-кратки срокове поради нейната важност и приоритетност. Разбира се желателно е крайния продукт да бъде проверяван от човешки фактор за да се изключат до минимум възможни грешки в анализа и преценката.

В заключение може да се обобщи, че „функцията информация и разузнаване се изразява в добиване, обработка, обобщаване, систематизиране и разпространение на информация за противо-

ящите сили и оперативната среда.“⁵ Въвеждането на изкуствения интелект в този процес ще отнеме време по отношение, както неговото обучение, осигуряване на максимална защита от зловредно външно въздействие, но така също и по отношение качеството на неговата работа. В съвременния информационен, кибер свят, развитието и използването на изкуствения интелект, няма да е пресилено да се предвиди, че може да даде предимство на една или друга организация, разузнавателна структура пред друга, която залага на традиционните догми.

БЛАГОДАРНОСТИ

Докладът е написан благодарение на финансиране от Министерство на образованието и науката в изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030 по Национална научна програма „Сигурност и отбрана“, приета с решение на Министерски съвет № 731 от 21 октомври 2021 г.

1. <https://www.britannica.com/topic/cyberspace>
2. https://www.academia.edu/43322090/пазузнавателна_информация
3. Начев, Й, Конкуретно разузнаване, София, 2007.
4. Иванов Е, Аналитично разузнаване-методи и техники за информационно-аналитична експертиза, София, 2021.
5. ТАШКОВ, Д, РУСЕКОВ, Л. Реализиране на бойните функции и влияние на факторите на средата при изпълнение на блокадни операции от сухопътните войски. C. International Scientific Conference (DefTech'2021). – Shumen: Nat. Military Univ. „Vasil Levski“, Faculty of Artillery, Air Defense and Communication and Information Systems, 2021. – pp. 48-54. ISSN 2367-7902.

